

Sisteme elini vermedikçe

Bir sisteme son vermek ona ya içerden veya dışardan uygulanacak zorlama neticesinde mümkün olur. Fakat her iki halde de sistem dışı kalmak, yani sistem tarafından yutulmamış olmak şartı var. Hemen çelişkili bir söz ettiğimi ileri sürebilirsiniz. Dersiniz ki sisteme dışardan zorlama uygulayanın sistem dışı kalmasını anlıyorum; lakin sisteme içerden zor uygulayacak olanın dışta kalışına ne anlam vermeli? Hem dışta kalıp, hem de içerden zorlamak çelişkili ve olmayacak bir şeyi dile getirmek değil midir? O halde hatırlatalım: Sistem dışı kalmak sistemi gayri meşru addetmek ve kendi varlık şartını sistemin hayatıyetiyle özdeş kılmamak anlamına gelir. Maddeten sistemin içinde olabilirsiniz, fakat hayat düsturunuzu sistemin işleyişinden almadıkça sisteme kendinizi kaptırmış olmazsınız. Sisteme el vermediğiniz için kolunuzu kurtarmak gücü sizdedir.

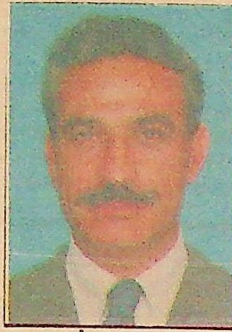
Bu anlamda sisteme içerden uygulanacak zorlama sistemin kendi enstrümanlarını birbiri arasında irtibatı kuramayacak ölçüde geliştirmekle olur.

Sistem kendi felsefi, kültürel, teknolojik parçalarına komut veremeyecek boyutlara varıncaya kadar genişler ve kendini tutamaz hale düşer. Bu bakımdan günümüz dünya sisteminin bilinçsiz ve dikkatsiz olduğunu söyleyemeyiz. Görüyoruz ki yürürlükteki sistem itibarını artırmak ve canlılığını korumak için öne serbest ticaret, insan hakları, demokrasi, çoğulculuk ve benzeri konuları öne sürerken belli kayıtlar da öne sürmektedir. Sisteme içerden zorlama uygulayacak her unsur işte bu kayıtları geçersiz kılacak bir gelişmeyi sağlayacak yolu tutar.

Sisteme dışardan uygulanacak zorlama işleyiş eksenine doğrudan zarar vermeye matuftur. Günümüz dünya sistemi ayrımcı (discretive) ve üstünlük tesis edici (hegemonic) ekseninde işlemektedir. Bu yüzden sistemin kendine can veren ayırım gütmeye ölçütlerini bozan (kendi ayırım ölçütlerini muteber kılan; diyelim ki helal-haram ayırımını gözetken) her oluşum sistem karşısında bir dış zorlama özelliği kazanacaktır. Aynı şekilde sisteme mahsus kâr motifinin geçerli olmadığı bir değerler skalasına sahip olmak da hegemonya eksenini kıracaktır.

Bütün bu söylenenleri içi boş temenniler olmaktan kurtaracak olan nedir? Üstünlüğün sistemi geçerli kılan yöntemlerde saklı olmadığını kavrayan insan teklerinin birbirleriyle olan bağlantısıdır. Bu bağlantı kurulabildiği için Mekke, kan dökülmeden fethedilebilmiştir. İnsan ilişkilerinin zorbaca ve birinin diğeri üzerinde despotluk kuracağı biçimde mi düzenlendiği, yoksa dayanışma ve dostluk şartlarını yerine getirmek üzere mi kurulduğu bir yandan tarafların yek diğerine ne gözle baktığına, bir yandan da bu ilişkinin hangi ürünü elde etmek üzere başladığına bağlıdır. Kısacası bir insanın sistemin malı olup olmadığı doğrudan doğruya kendini sistemin malı hissedip hissetmediğiyle anlaşılabilir. Demek ki bu konuda doğru bilgiyi ilk edinecek olan insanın kendisidir.

Kendini sistemin dışında tutma gücü göstermiş herkes bir benzerini tanımakta güçlük çekmeyecektir. Bunca kelâmdan sonra yine de elle tutulabilir çözüm yolları sunmadığımı söyleyecekseniz; size elinize dikkat edin diyeceğim. Sakın elinizi sisteme sunmuş oluyasınız? Bu sistem dediğimiz yapı inhirafa uğramış bir hayatın cereyan mekânıdır. Dolayısıyla bizim bu hayat tarzında bulduğumuz her olağanlık, her isabet, her güzel şey bizim de inhiraf ettiğimizden itirafından başka bir şey olamaz. Sistemin mevcudiyetine kalben tanıdığımız en darımeşruiyet alanı bizim (her iki dünyadaki) meşruiyet alanımızı o oranda daraltır. Netice itibarıyla sistemle bütün alış verişimiz ahlak alanında başlar ve biter.

**İsmet
ÖZEL**